

δδῶν Δώρου καὶ Ἴωνος δύο μικρῶν τετραγώνων, ὅποτε ἡ ὄλη ἐπιφάνεια μετὰ τῶν περίε δδῶν θ' ἀνέλθη εἰς 20.000 περίπου □ μέτρα. Δύναται δὲ αὕτη νὰ καταληφθῇ ὀλόκληρος ὑπὸ τοῦ ὑπογεῖου σταθμοῦ, ἀνωθεν τοῦ ὁποῖου θὰ κατασκευασθῇ πολυόροφον οἰκοδόμημα, ἐμβαδοῦ 8.000 — 10.000 □ μέτρων.

Ἀφίνω ἕκαστον ὑμῶν νὰ φαντασθῇ τὰ πλεονεκτήματα τῆς λύσεως ταύτης ἀπὸ πάσης ἀπόψεως, ἰδιαίτερος δὲ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς κυκλοφορίας τῶν ἐρχομένων εἰς Ἀθήνας καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ στολισμοῦ τῆς πόλεως διὰ τῆς κατασκευῆς πολυόροφου μεγαλοπρεπεστάτου οἰκοδομήματος εἰς τὴν θέσιν ἀφ' ἧς ἀναχωροῦσι πέντε λεωφόροι καὶ ἄλλαι διάφοροι ὁδοί.

Ἡ δαπάνη διὰ τὴν ἀπαλοτρίωσιν τῶν ἀνωτέρω δύο τετραγώνων θ' ἀποσβεσθῇ ἐντὸς βραχυτάτου χρονικοῦ διαστήματος, ἕκ μόνων τῶν εἰσοδημάτων τὰ ὁποῖα θὰ προέλθωσι ἐκ τῆς διαθέσεως τοῦ ἰσογαίου εἰς μαγαζεῖα κατὰ τὰς πλευρὰς τοῦ κυρίου καὶ τὴν ὀπισθίαν ὄψιν αὐτοῦ.

Ἐκτον διὰ τὸ βιομηχανικὸν τμήμα τῆς πόλεως μετὰ τῶν σχετικῶν πρὸς αὐτὸ ἐργατικῶν οἰκιῶν, δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ ἡ ἕκτασις εἴτε ἡ ὀπισθεν τῶν ὑπαρχόντων σιδηροδρομικῶν σταθμῶν Πελοποννήσου καὶ Λαρίσης, εἴτε ἡ ἀπὸ τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ Θησείου πρὸς τὰς γραμμὰς τῶν ρηθέντων σιδηροδρομῶν καὶ τοῦτο ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ νὰ εἶναι δυνατὴ ἡ διὰ διακλαδώσεων τῶν γραμμῶν τῶν σιδηροδρομῶν τούτων πρὸς τὰ ἐργοστάσια, συγκοινωνία διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν υλικῶν καὶ τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι τὴν θέσιν ταύτην ἐπιβάλλουσι διὰ τὴν ὑγείαν τῆς πόλεως οἱ ἐπικρατοῦντες ἀνεμοί.

Τέλος διὰ τὰς λοιπὰς ἀνάγκας τῆς πόλεως, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος θὰ μελετήσῃ τὸ ἐκπονηθησόμενον σχέδιον, δὲν θὰ δυσκολευθῇ ὑποθέτω νὰ ἐξεύρη τὰς καταλλήλους θέσεις πρὸς θεραπείαν αὐτῶν.

Καταρτιζομένου οὕτω τοῦ προγράμματος τὸ ὁποῖον θὰ ἔχη ὑπ' ὄψιν του, ὁ μελετήσων τὸ σχέδιον τῆς πόλεώς μας, δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ τοῦτο, εἴτε διὰ διαγωνισμοῦ εἰς ὃν νὰ δοθῶσι πλείονα τοῦ ἐνὸς βραβεῖα καὶ ἀμοιβαὶ καὶ τὰ οὕτω κτηθισόμενα σχέδια νὰ τεθῶσιν ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς ὑπαρχούσης ἐπιτροπῆς ἡ ὁποία μελετῶσα ταῦτα καὶ ἐκλέγουσα ἐξ αὐτῶν τὰς ἐπιτυχεῖς λύσεις τὰς ὁποίας δύναται νὰ ἔχη

ἑδίον τι, δι' ἣν ἡ πλείονα ὄρισμένα τμήματα τοῦ αἵματος, νὰ συναρμολογήσῃ τὸ τε-

εἰς τὸν καταρτισμὸν τοῦ σχεδίου, ἀλλ' ἐν ταύτῃ περιπτώσει φρονῶ ὅτι πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ ὑφισταμένη ὡς ἔχει ἡ τροποποιουμένη, ἡ μεγάλη ἐπιτροπὴ τοῦ παρόντος Συμβουλίου, ἡ ὁποία ν' ἀποτελῇ τὸ Συμβουλευτικὸν οὗτως εἰπεῖν τμήμα πλησίον τοῦ κ. Ὑπουργοῦ καὶ ἡτις καλουμένη παρ' αὐτοῦ ὁσάκις κρίνεται ἀναγκαῖον νὰ ἐκφέρῃ συμβουλευτικὴν γνώμην ἐπὶ τῶν μελετωμένων γενέσθαι.

Φρονῶ Κύριοι ὅτι τὸ ὑπὸ μελέτην ζήτημα εἶναι ἐκ τῶν σοβαρωτάτων καὶ ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα δὲν παρουσιάζονται συχνὰ εἰς τὰς μελέτας μας καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ προσέξωμεν πολὺ, ἵνα μὴ εἰσχωρήσωσι καὶ εἰς τὴν λύσιν αὐτοῦ στεναὶ σκέψεις.

Τονίζω στενωρῶς τῇ φωνῇ ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ πρυτανεύσῃ ἐλευθερία σκέψεως, διότι τὸ σχέδιον τῆς πόλεως δὲν γίνεται δι' ἡμᾶς διὰ τὴν γενεάν μας μόνον. Τὰ οἰκοδομήματα τῶν κεντρικῶν ὁδῶν τῆς ὑπαρχούσης πόλεως, τὰ ἔχοντα ἡλικίαν 4-5 δεκαετηρίδων μετρῶνται εἰς τὰ δάκτυλα τῶν χειρῶν μας, διότι ἡ αὔξις τῆς τιμῆς τῆς γῆς, οἱ νέοι τρόποι καὶ αἱ συνθήκαι τῆς κατασκευῆς των, τὰ μετερρῶμισαν, τὰ ἀπεδάφισαν καὶ εἰς τὴν θέσιν αὐτῶν ἀνῆγειραν νέα καὶ μᾶλλον πρὸς τὴν ἐποχὴν προσήκοντα κτίρια. Αὐτὴν τὴν τύχην θὰ λάβωσι καὶ εἰς πολὺ συντομώτερον διάστημα λόγῳ τῆς νέας ζωῆς τῆς Πατρίδος μας καὶ αἱ ὑπάρχουσαι οἰκοδομαὶ τῆς σημερινῆς πόλεως.

Καὶ τότε, διατὶ νὰ μὴ εἶναι ἐκπεφρασμένη ἡ ζωὴ τῆς πόλεως δι' ἐνὸς σχεδίου καλλιτεχνικοῦ, ἀναλόγον πρὸς τὴν ἱστορίαν αὐτῆς καὶ πρὸς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀναγκῶν τῆς; Τότε οἱ κάτοικοι τῆς πόλεώς μας, ἂν ὅπερ εὐχομαι γίνῃ τοῦτο, θὰ λέγωσι «Βέβαια δὲν εἶναι δυνατόν ἢ νὰ εἶναι ὄραιον τὸ σχέδιον τῆς πόλεώς μας, ἀφοῦ τοῦτο ἐξεπονήθη εἰς τὴν μεγάλην ἐποχὴν τῆς Πατρίδος μας, καθ' ἣν αὕτη ὑψώθη εἰς τὴν μεγαλειτέραν ἀπὸ τῆς ὑπάρξεώς ἀκμῆν.»

ΠΑΝ. Σ. ΖΗΖΗΛΑΣ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ (1)

Περὶ συστάσεως ἐπιτροπῆς Ἑργωνῶν

καὶ Ἑθνικῆς προνοίας.

Αἱ δυσχέρειαι τῶν θαλασσίων συγκοινωνιῶν καὶ ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἐξαγωγῆς διαφόρων προϊόντων ἐκ τῶν ἐμπολέμων κρατῶν ἐδημιούργ-

(1) Ἰδὲ ἀρ. 8 σελ. 63. Περὶ συστηματοποίησης τῆς ἐρεῦνης.

γησαν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς διεθνoῦς συρρά-
ξεως κoτάστασιν πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς ὁποίας
ἐλάχιστα μέχρι τοῦδε ἐγένοντο παρ' ἡμῖν καὶ
ἄνευ γενικοῦ τινος σχεδίου. Τοιοῦτοτρόπως ἀφέ-
θη ἀχρησιμοποίητος πολῦτιμος χρόνος καὶ ὑπάρ-
χει κίνδυνος νὰ μείνῃ ἀχρησιμοποίητος καὶ ὁ
κατὰ τὰς μετριοτέρας προβλέψεις ἀρκετὰ μα-
κρὸς χρόνος μέχρι οὗ αἱ θαλάσσιοι συγκοινω-
νίαι καὶ τὸ ἐμπόριον ἐπαναλάβωσι τὴν κανο-
νικὴν αὐτῶν τροχιάν, χρόνος ἀνεκτίμητος διὰ
τὴν μοναδικὴν προσασίαν ἣν παρέχει διὰ τῆς
αὐξήσεως τῆς τιμῆς τῶν διαφόρων προϊόντων,
προσασίαν ἣτις εἶναι ἀδύνατον ὑπὸ κανονικὰς
περιστάσεις νὰ ἐπιτευχθῇ δι' οἰσodήποτε νομο-
θετικῆς προνοίας.

Ἡ πείρα τοῦ παρόντος πολέμου ἀπέδειξεν
ὅτι ἡ αὐτάρκεια, τοῦ κράτους δὲν εἶναι ὡς πρό-
τερον ἐθεωρεῖτο ἀλυσιτελὴς θεωρητικὴ ἰδεολο-
γία, ἀλλὰ σιδηρὰ ἀνάγκη, ἡ μόνη ἐγγύησις τῆς
ἀνεξαρτησίας καὶ ὑπάρξεως τοῦ ἔθνους καὶ οὐ-
δεμία δαπάνη πρὸς κτήσιν ταύτης θεωρεῖται
πλέον μεγάλη καὶ ἀδικαιολόγητος. Πάντα τὰ
ἔθνη ἐμπόλεμά τε καὶ οὐδέτερα ἀπὸ τῆς ἀρχῆς
τοῦ πολέμου σοβαρῶς ἐμελέτησαν τὸ ζήτημα
τοῦτο καὶ πᾶσαν κατέβαλον προσπάθειαν πρὸς
συμπλήρωσιν τῶν ἐλλείψεων τῶν, τὰς ὁποίας
ἐν ἐπιγνώσει εἶχον ἀφήσῃ ἀσυμπληρώτους, ὡς
ἐκ τοῦ δόγματος τῆς ἐν τῷ τόπῳ παραγωγῆς
μόνον τῶν προϊόντων ἐκείνων τῶν δυναμένων
νὰ συναγωνισθῶσιν εἰς τὴν παγκόσμιον ἀγοράν.
Τοιαύτη μάλιστα ἀνεγνωρίσθη ἡ ἀνάγκη τῆς
αὐταρκειᾶς ὥστε ζητεῖται διάφορα ἐργοστάσια
νὰ συντηρῶνται ὑπὸ τοῦ κράτους ἕστω ἐργαζό-
μενα ὑπὸ ζημίαν, ἵνα ὑπάρχωσιν ἐν δεδομένη
στιγμῇ καὶ παράσχωσι τὰς πολυτίμους αὐτῶν
ὑπηρεσίας. Περὶ ταῦτα δὲ ὅτι πρέπει οἱ πολῖται
νὰ κατανοήσωσιν ὅτι ὅπως πληρῶνoυσι φόρον
διὰ τὴν ἀσφάλειαν αὐτῶν, τὴν συγκοινωνίαν
κλπ, οὕτως ὀφείλουσι νὰ πληρῶνoυσι ἐπίσης
πρὸς διατήρησιν τῶν οργανισμῶν ἐκείνων, οἵ-
τινες θὰ συντηρήσωσιν αὐτοὺς ἐν καιρῷ ἀνάγκης.

Ἡ ἔλλειψις τῆς πρὸς αὐτάρκειαν μερίμνης
ἤρῃσεν ἀτυχῶς ἐκδηλουμένη παρ' ἡμῖν ὑπὸ
τὴν φοβερότεραν αὐτῆς μορφήν ἔμπούσα νὰ
παράλυσῃ πᾶσαν βιομηχανικὴν καὶ ἐμπορικὴν
κίνησιν καὶ ἀπειλοῦσα αὐτὴν τὴν ἐν ζωῇ συν-
τήρησιν τῶν πολιτῶν. Μὴ ὄντες κατ' οὐδεμίαν
κατεύθυνσιν παρεσκευασμένοι οὐδὲ τοῦ ζητή-
ματος τῆς πείνης δυνάμεθα ταχέως καὶ ἀποτε-
λεσματικῶς νὰ ἐπιληφθῶμεν, καθ' ὅσον τὰ διά-
φορα τεχνικὰ προβλήματα τὰ συνδεόμενα πρὸς
τοῦτο ὡς παρασκευὴ νέων οὐσιῶν, λεπτὴ κoνο-
ποίησις, ξήρανσις κλπ. μᾶς τρομάζουσι καὶ
παρακωλύουσι τὴν λήψιν τῶν καταλλήλων μέ-
τρων· ἐνῶ ὑπῆρχεν εὐκαιρία ὅπως ὑπάρχοντα

ἀργοῦντα ἐργοστάσια τροποποιηθῶσι καὶ νέα
ἰδρυθῶσι, ἐγκατασταθῶσι δὲ νέα βιομηχανία
αἵτινες νὰ ἐξυπηρετήσωσιν ἡμᾶς καὶ εἰς τὸ
μέλλον.

Θεῖον ὑπάρχει παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ θεῖον πρὸς
θεῖοισιν τῶν ἀμπέλων δὲν ἔχομεν. Χαλκὸς ὑπάρ-
χει παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ θεϊκὸν χαλκὸν πρὸς κατα-
πολέμησιν τοῦ περoνοσπόρου δὲν ἔχομεν. Ἀν-
θρακες ὑπάρχουσιν, ἀλλὰ δὲν ἐξεύρομεν νὰ τοὺς
καύσωμεν καταλλήλως ὥστε οἱ ἀτμολέβητές μας
νὰ δίδωσι τὴν κανονικὴν αὐτῶν δύναμιν. Ἀλυ-
καὶ ὑπάρχουσιν, ἅλας ὅμως δὲν ἔχομεν. Σιδη-
ρομεταλλεύματα ὑπάρχουσιν, ἀλλὰ σίδηρον δὲν
παράγομεν καὶ οὕτως ἔλλείπει ἡ στοιχειῶδης
σιδηροβιομηχανία πρὸς τροφοδότησιν τῆς γε-
ωργίας διὰ τῶν ἀναγκασιούτων αὐτῇ μηχανη-
μάτων. Ἀναφέρω τινὰ μόνον ἐκ τῶν σπουδαι-
οτέρων θεμάτων. παραλείπων τὰ πλεῖστα, ὡς
τὴν ἔλλειψιν τῆς συντήρησεως τῶν κατὰ τὸ θέ-
ρος καὶ φθινόπωρον ἐν περισσειᾷ παραγομένων
καὶ σηπομένων ἢ ἄλλως ἀπορριπτομένων προϊ-
όντων τῆς γῆς, τὴν ἐν μεγίστῃ κλίμακι παρα-
γωγῇ συμπετυκνωμένον γλεύκος, ἐψήματος
(πετρεζίου) τῆς ὑγιεινοτάτης ταύτης τροφῆς τῶν
παίδων κλπ.

Διὰ ταῦτα ἀπαιτεῖται διαρκῆς μερίμνα καὶ
πεφωτισμένη μελέτη καὶ ἐκτέλεσις δοκιμῶν καὶ
πειραμάτων, ἅτινα δὲν δύνανται νὰ τελεσθῶσιν
οὔτε ὑπὸ μεμονωμένων ἀτόμων οὔτε ὑπὸ τῶν
κανονικῶν ὑπαλλήλων τοῦ κράτους, ὡς δεικνύει
καὶ ἡ μέχρι τοῦδε σημειωθείσα ἀδράνεια. Ἡ
ἐργασία τοῦ ἀτόμου πάντως ἀποβλέπει εἰς τὴν
ὠφέλειαν τοῦ ὁτύμου· μόλον ὅτι δὲ ἡ γενικὴ
τοῦ κράτους ἄ-
να συνίσταται εἰς τὴν ὠφέ-
λειαν τῶν καθ' ἕκαστον ἀτόμων, εἰς τὴν περι-
στασιν ταύτην δὲν δύναται νὰ ἐξαρτηθῇ ἡ ὠφέ-
λεια τοῦ συνόλου ἐκ τῆς αὐτομάτου ἀναπτύξεως,
τῆς ὠφελείας τῶν καθ' ἕκαστον ἀτόμων, καθ'
ὅσον αὕτη εἶναι βραδεῖα καὶ ἄνευ ὀρισμένης
κατευθύνσεως. Ἐπίσης οἱ κανονικοὶ ὑπάλληλοι
τοῦ κράτους τὰ πάντα ἀπὸ τῆς ἀμέσου οἰκono-
μίας τοῦ κράτους ὀρῶντες καὶ φοβούμενοι νὰ
ἐξέλθωσι τῶν ὀρίων τῆς κανονικῆς τῆς ἐργασίας
τῶν τροχιάς δὲν δύνανται νὰ φέρωσι τὴν πο-
θουμένην διόρθωσιν. Χρειαζέται λοιπόν, ὡς
ἀπανταχοῦ ἐγένετο, εἰδικὸς ὀργανισμὸς, ὅστις
παρ' ἡμῖν δύναται νὰ λάβῃ τὴν μορφήν εἰδι-
κῆς ἐπιτροπῆς, ἐπιτροπῆς ἐρευνῶν καὶ ἐθνικῆς
προνοίας, διευθυνομένης παρ' ἐπιστήμονος ἔχον-
τος ἐγκύψην εἰς πολλὰς γενικὰς μελέτας, ἔχοντος
βιομηχανικὴν πείραν καὶ ἐνθουσιασμὸν διὰ τὸ
ἔργον αὐτό, λαμβάνοντος ὡς συνεργάτας εἰδι-
κοὺς ἄνδρας ἀντιπροσώπους ἄλλων κλάδων.
ἀλλὰ γενικῆς ἐπίσης μορφώσεως καὶ μετ' ἔρω-
τος πρὸς κοινωφελῆ ἔργα, καὶ κυβερνητικῶς

ὑπαλλήλους, ὅπως ὑπάρχη ἢ συνάφεια πρὸς τὴν κυβερνήσιν καὶ προσαρμογὴ εἰς τὰς κυβερνητικὰς μεθόδους. Τοιαύτη ἐπιτροπὴ ἀναγνωρίζομένη ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως καὶ ἐξουσιοδοτούμενη τὴν ἐκτέλεσιν δοκιμῶν ἐν κυβερνητικοῖς ἢ ἰδιωτικοῖς ἐργοστασίοις, προκλιζομένη διὰ προϋπολογισμοῦ διὰ τὰ τρέχοντα ἔξοδα καὶ λαμβάνουσα παρὰ τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου εἰδικὰς ἐκτάκτους πιστώσεις διὰ τὰς ἐκάστοτε παρουσιαζομένας εἰδικὰς ἐργασίας δοκιμῶν καὶ ἔχουσα τὸ δικαίωμα νὰ παραπέμπῃ εἰς ἄτομα εἰς εἰδικὰς ἐπιτροπὰς τὴν ἐπεξεργασίαν ὠρισμένων θεμάτων ἐπὶ ἀντιμισθία κατὰ τὰ κεκαονισμένα. Τοιαύτη ἐπιτροπὴ, τοιαῦτα περιβληθέντα δικαίωμα καὶ μέσα ἐνεργείας θὰ ἠδύνατο νὰ θέσῃ εἰς κίνησιν πᾶσας τὰς πνευματικὰς δυνάμεις τοῦ ἔθνους, ἰδιώτας ἢ ὑπαλλήλους τοῦ κράτους ἕκαστον ἐν τῇ εἰδικότητι αὐτοῦ, ἐργασίαν τείνουσαν πρὸς μίαν γενικὴν κατεύθυνσιν, ἐργασίαν ἀλληλοσυμπληρώσεως καὶ ἀλληλοβοηθείας πρὸς ἐπίτευξιν τῆς καλλιτέρας χρησιμοποίησεως τῶν ἐθνικῶν πόρων, κατόπιν μελετῶν καὶ πειραμάτων, τελουμένων καὶ εἰς βιομηχανικὴν κλίμακα, διανοιγόμενων οὕτω νέων ἀσφαλῶν ὁδῶν εἰς τὴν ἀτομικὴν ἐπιχειρηματικότητα καὶ χρησιμοποίησιν τῶν κεφαλαίων πρὸς κάλυψιν τῶν ἀπαραίτητων ἐθνικῶν ἀναγκῶν καὶ δημιουργίαν ἐθνικῆς βιομηχανίας καὶ παραγωγῆς ἐν τῷ μέλλοντι. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ ἀνάγκη, ἡ τέχνας κατεργαζομένη, παρουσίασε μεμονωμένα τινὰ γεγονότα ἀντικαταστάσεως ἐλλειπόντων, ὡς τὴν ἀναπλήρωσιν τῆς βενζίνης διὰ μιγαθῶν ἔγχωριῶν προελεύσεως, τὴν ἀναπλήρωσιν τῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ γαιανθράκων διὰ λιγνιτῶν ἢ ξύλων, τὴν χρῆσιν ἐλαιοπυρηνῶν εἰς παραγωγὴν φωταερίου καὶ ἄλλων, ἀλλ' ἀτυχῶς ὑπὸ μορφὴν ἀτελῆ, μὴ βιώσιμον καὶ προσωρινήν, καθ' ὅσον προσέρχονται εἴτε ἔξ ἀτομικῆς κερδοσκοπίας, εἴτε ἐκ τῆς ἀνάγκης τῆς προχείρου ἐξοικονομήσεως δι' οἰουδήποτε μέσου καὶ ἀντὶ πάσης τιμῆς. Διὰ τῆς ὑπὸ κεντρικὴν διεύθυνσιν συνεργασίας, ὅμως τῶν μηχανικῶν, χημικῶν, βιομηχάνων, καλλιεργητῶν καὶ ἐμπόρων ἐκτὸς τῆς προχείρου ἐξοικονομήσεως θέλει ἐπιτευχθῆ ἡ δημιουργία τῶν συνθηκῶν τῆς διαρκείας τῶν νέων βιομηχανιῶν εἰς τὸ μέλλον.

Πόσον εἶναι ἐπ' ἀνάγκης ἡ τοιαύτη ἐπιτροπὴ νὰ ἔχῃ τὸ κῆρος καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἐκτέλεσεως δοκιμῶν εἶναι καταφανὲς καὶ δὲν χρήζει μεγάλης ἐξηγήσεως.

Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη θὰ εἶχεν ἤδη δοκιμάσῃ πάντα τὰ σποτήματα χρησιμοποίησεως τοῦ λιγνίτου διὰ δοκιμαστικῶν ἐγκαταστάσεων εἰς

διάφορα ἰδιωτικὰ καὶ κυβερνητικὰ ἐργοστάσια δηλαδὴ εἰδικὰς ἐσχάτας ἀτμολεβήτων, εἰδικὰ μηχανήματα τροφοδοτήσεως αὐτῶν, μηχανήματα, καύσεως κόνεως λιγνίτου, ἀεριογόνα διὰ παρασκευὴν ἀερίου κινήσεως γαζομηχανῶν, θὰ εἶχεν ἐγκαταστήσῃ τὴν πλινθοποίησιν, θὰ εἶχε παρασκευάσῃ δι' ἀποστάσεως ἀνθρακας οἰκιακῆς χρήσεως καὶ ἐρευνήσῃ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν προϊόντων τῆς ἀποστάσεως καὶ νῦν διάφοροι ἀνάγκαι (ὡς ἡ παραγωγὴ ἀσβέστου καὶ θερμάνσεις κλιβάνων ἀρτοποιίας) καὶ ἴσως ἅπασα ἢ κίνησις καὶ θέρμανσις θὰ ἐξοικονομοῦντο διὰ τῶν ἑλληνικῶν ἀνθράκων. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη θὰ μελετήσῃ τὴν καμίνευσιν τῶν χρωμιούχων σιδηρομεταλλευμάτων, μόνον σχεδὸν ἐν Ἑλλάδι ἀπαντῶντων, πρὸς παγίαν ἐγκατάστασιν τῆς σιδηροβιομηχανίας παρ' ἡμῖν κλπ.

Δὲν πρέπει νὰ παρέλθῃ ἀχρησιμοποίητος ὁ πολύτιμος οὗτος χρόνος τῆς προστασίας καθ' ὅσον κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον αἱ νέαι βιομηχανίαι θὰ πληρώσωσι τὰ τοῦ μαθητευομένου ἔξοδα, τὰ ἀπαραίτητα κοντάκια καὶ θὰ ἀνδρωθῶσιν ὥστε νὰ ἀντιμετωπίσωσιν ὑστερον τὸν διεθνῆ συναγωνισμόν. Ἡ ὑστάσις τῆς τοιαύτης ἐπιτροπῆς ἐπιτελεῖ καθ' ὅσον πρὸ πολλοῦ ἔπρεπε νὰ εἶχε συσταθῆ πρὸς πρόχειρον ἐξοικονόμησιν τῶν μᾶλλον ἐπειγουσῶν ἀναγκῶν καὶ προπαρασκευὴν τῆς ἐπαρχείας ἐν τῷ μέλλοντι. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐρευνῶν καὶ ἐθνικῆς προνοίας θὰ εἶναι ἐπίσης ὁ ὁδηγὸς τῆς παραγωγῆς καὶ βιομηχανίας ἐν τῷ μέλλοντι, θὰ εἶναι ὁ ὄργανισμός ὅστις θὰ συνενώνῃ τοὺς ἐπιστήμονας πρὸς τοὺς βιομηχάνους, τὰ ἐπιστημονικὰ κέντρα ἐρευνῆς πρὸς τὰς βιομηχανίας, τὰ πανεπιστήμια καὶ πολυτεχνεῖα πρὸς τὰ ἐργοστάσια. Ἡ τοιαύτη προσέγγισις ἐπιζητεῖται ἀπανταχοῦ ὡς ὁ μόνος τρόπος τῆς βιομηχανικῆς προόδου καὶ τῆς καταλλήλου χρησιμοποίησεως τῶν πρώτων τοῦ τόπου ὑλικῶν. Ἡ τοιαύτη ἐπιτροπὴ θὰ ζωογονήσῃ καὶ διαθρέψῃ τὸ πνεῦμα τῆς ἐρευνῆς, καθαρῶς ἐπιστημονικῆς φύσεως, ἥτις θέλει συνεπάγεσθαι ἄμεσα πρακτικὰ ἀποτελέσματα ὅταν βασιζέται ἐπὶ ὀρισμένον τῆς βιομηχανίας προβλημάτων καὶ ἀποβλέπῃ εἰς τὴν ἐπίλυσιν αὐτῶν.

Παρόμοιοι ὄργανισμοὶ λειτουργοῦσι πολλοὶ εἰς τὰ προηγούμενα ἔθνη ὑπὸ διάφορα ὀνόματα καὶ μορφάς.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ὅμως τοῦ πολέμου ἰδρῦθησαν καὶ νέαι καὶ τῶν παλαιῶν ηἰρῦνθη ὁ σκοπὸς καὶ τὸ πρόγραμμα. Σταθμοὶ ἐρευνῆς καὶ ἐργαστήρια ἰδρῦθησαν καὶ ὄλονεν ἰδρύνονται ἄνευ φειδοῦς χρημάτων, ἀναγνωρισθεῖσης πλέον πολυτροπῆς τῆς ἀνυπολόγιστου αὐτῶν πολλαπλῆς ὠφελείας. Ἀρχομένου τοῦ 1915 συ-

νεκλήθη ἐν Ἀμερικῇ συμβουλευτικῇ ἐπιτροπῇ διὰ τὰς ναυτικὰς ἀνάγκας ἐξ 22 ἀντιπροσώπων τῶν 11 κυριωτέρων ἐπιστημονικῶν καὶ τεχνικῶν σωματείων καὶ ἡ πρώτη αὐτῆς σύστασις ἦτο νὰ ἰδρυθῇ ναυτικὸν ἐργαστήριον ἔρευνῶν ἀνάλογον πρὸς τὸ μέγεθος τοῦ ἀμερικανικοῦ στόλου ἀντὶ δαπάνης 5 ἐκ. ταλλήρων καὶ μετ' ἐτήσιου προϋπολογισμοῦ ἕως 3 ἐκ. ταλλήρων. Ὁργανισμὸς ὅμως παρεμφερὴς πρὸς τὴν ὄδου προτεινομένην ἐπιτροπὴν εἶναι τὸ ἀπὸ τοῦ 1910 λειτουργοῦν Γραφεῖον τῆς μεταλλευτικῆς, μεταλλουργίας καὶ τεχνολογίας τὸ ὁποῖον ἔχει μόνιμον προσωπικόν, διευθύνεται ὑπὸ διευθυντοῦ ἀρτίως ἐπιστημονικῆς μορφώσεως γενικῆς ἀντιλήψεως καὶ βιομηχανικῆς πείρας, καὶ τὸ ὁποῖον δύναται νὰ προσλαμβάνῃ ἐπὶ ἡμερησίᾳ ἀντιμισθίᾳ καὶ ἄλλους εἰδικούς δι' ὀρισμένας εἰδικὰς ἐργασίας. Τὰ νέα ἐργαστήρια τοῦ γραφείου τούτου ἐν Pittsburgh κατὰ λαμβάνοντα ἄκρον 115 στρεμμάτων ἔστοιχίσαν 500,000 ταλλήρων, ὃ δ' ἐτήσιος προϋπολογισμὸς ἀνέρχεται εἰς 600,000 περίπου ταλλήρων. Ὁ σκοπὸς τοῦ Γραφείου εἶναι 1) Νὰ ἐκτελέσῃ δοκιμὰς πρὸς καλλιτέραν χρῆσιμότητα τῶν μεταλλευμάτων, ἐκρηκτικῶν ὑλῶν, τύρφης, λυγνιτῶν, ἀνθράκων, ἐνδιαμέσων μεταλλευτικῶν προϊόντων κλπ. 2) Νὰ δημοσιεύῃ τὰ μελέτας ταύτας καὶ πειράματα μετὰ τῶν καταλλήλων ὑποδείξεων καὶ ὀδηγιῶν πρὸς χρῆσιν τῶν πολιτῶν. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐργασίας τοῦ γραφείου τούτου ἦσαν τοιαῦτα ὥστε νὰ ζητῆται τώρα ἡ ἴδρυσις ἐν ταῖς διαφόροις πολιτείας 11 ὁμοίων κέντρων ἐρεύνης.

Δὲν εἶναι βεβαίως ἀνάγκη νὰ εἰσέλθω εἰς τὰς λεπτομερείας τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς τοιαύτης ἐπιτροπῆς σήμερον. Καθῆκόν μου ὅμως θεωρῶ νὰ ὑποδείξω πόσον ὁ τόπος ἡμῶν εἶναι ἀπαράσκευος διὰ τὴν τοιαύτην ἐργασίαν καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἠδυνήθη ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη νὰ συστηθῇ ἐνωρίτερον. Ὅτε τὸ πρῶτον κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1915 ἐπρότεινα εἰς συλλόγους τὴν τοιαύτην ἐργασίαν μόνον ἀντιρρήσεις ἤκουσα καὶ οὐδεμίαν ἐνθάρρουνσιν. Οἱ μὲν εἶχον τὴν γνώμην ὅτι τοιαύτη ἐργασία ἐξήρχετο τῶν ὀρίων τῆς δικαιοδοσίας τῶν συλλόγων ὡς ταῦτα διαγράφονται ὑπὸ τῶν καταστατικῶν αὐτῶν. Ἄλλοι εἶχον τὴν γνώμην ὅτι πρὸς μελέτην τῶν τοιούτων ἀπαίτεται πνευματικὴ ἵκρημία δι' ὃ ἔδει νὰ ἀναιμινομεν τὴν ἔλευσιν τῆς παρακοσμίου εἰσότητος ἵνα σκεφθῶμεν. Ἄλλοι εἶχον τὴν γνώμην ὅτι ὁ σκοπὸς ἐπετυγχάνετο δι' ἄρθρων εἰς τὰς ἐφημερίδας Ἄλλοι πάλιν εἶχον τὴν ἀπαίτησιν νὰ παρουσιασθῶσιν ἐνώπιον αὐτῶν τὰ ζητήματα διατετυπωμένα εἰς ὀρισμένας προτάσεις ἐπὶ τῶν ὁποίων νὰ ἐκφέ-

ρωσι γνώμην. Ἡ μὲν λογικὴ ἀντίρρησης ἦτο ὅτι πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον ἀπητοῦντο ἔξοδα τὰ ὁποῖα δὲν διέθετον τὰ ἐπιστημονικὰ σωματεία, τὰ ὁποῖα παρ' ἡμῖν εἶναι πτωχὰ καὶ φυτοζωοῦσι. Τὰ ἐπαγγελματικὰ σωματεία τὰ ὁποῖα ἀλλαγῶν συντηροῦσιν ἀνωτέρας σχολὰς καὶ κέντρα ἐρεύνης παρ' ἡμῖν δὲν εἰλικύθησαν ἀκόμη εἰς τὴν τοιαύτην ἐθνοφελῆ ἐνεργεῖαν ἐκτὸς ὀλιγίστων ἐξαιρέσεων. Ἐξ ἄλλου οὐδεὶς ἔστρεψεν οὐτε θέλει στέρξει νὰ ἐργασθῇ χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ὅτι θὰ τύχῃ ἀναγνωρίσεως τῶν κόπων του, πολὺ μᾶλλον ἔαν πρὸς τοῦτο ἀπομακρυνθῇ ἄλλων βιοποριστικῶν ἀσχολιῶν καὶ προσθέτως ὑποβληθῇ καὶ εἰς ἔξοδα. Διὰ τοῦτο ἐκυριώρησεν ἡ πνευματικὴ ἀδράνοια καὶ γλισχρότης κατὰ τὴν κίνησιν πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν τεχνικῶν ζητημάτων τῶν δημιουργηθέντων ἐκ τῆς ἐξωτερικῆς καταστάσεως ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν σπατάλην πνευματικῆς κατὰ τὸς καθαρῶς πολιτικῆς συζητήσεως.

Ἐυέλπιστῶ εἰς τὴν εὐμενῆ τῆς Σ. Κυβερνήσεως ἀντίληψιν τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου ζητήματος.

Μάϊος 1917.

Διαιτελῶ μετὰ πάσης τιμῆς

Π. Δ. ΖΑΧΑΡΙΑΣ

ΔΕΞΑΜΕΝΑΙ ΕΚ ΣΙΔΗΡΟΠΑΓΟΥΣ ΣΚΥΡΟΚΟΝΙΑΜΑΤΟΣ

Κατὰ τὸ 1879 συνέστη ἡ εἰσαγωγή ὑδροῦσεως τοῦ Montevideo πρὸς ἐφοδιασμὸν τῆς πόλεως ποσίμων ὑδάτων, ἥτις μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐφοδιάζετο ἐκ φρεάτων. Τὸ ὕδωρ λαμβάνεται ἐκ τοῦ ποταμοῦ Sainte Sueie, παραποτάμου τοῦ Rio de la Plata, ἐξ ἀποστάσεως 34 μιλίων περίπου ἐκ τῆς πόλεως (55 χιλιομέτρων περίπου). Τὸ ὕδωρ ὅπερ περιέχει αἰωρούμενα γαιώδη συστατικά, κατεργάζεται δι' ἀλάτων ἀργιλοσιδήρου καὶ διηθεῖται, μετὰ ταῦτα ἀποστέλεται διὰ χυτοσιδηρῶν σωλήνων εἰς δεξαμενὰς κατασκευασθείσας εἰς Las Piedra, δώδεκα μίλια ἀπεχούσης τοῦ Montevideo (18,300 μέτρα).

Κατὰ τὸ 1914 ἡ ἔταιρεία αὕτη ἀπεφάσισε νὰ ἀνεγείρῃ δύο νέας δεξαμενὰς χωρητικότητος ἐκάστη 6.500.000 γαλονίων (περίπου 30.000 κυβικῶν μέτρων) τῶν ὁποίων αἱ διαστάσεις εἶναι 64 μ. ἐπὶ 64 μ. καὶ 64 ἐπὶ 54 μ. με μέσον βάθος 17. 27 μ. διὰ τὴν πρώτην καὶ 18. 77 μ. διὰ τὴν δευτέραν. Τὸ ἔδαφος ἐπὶ τοῦ ὁποίου κατεσκευάσθησαν εἶναι γρανί-